

SATAKUNNAN MAAKUNNALLINEN

YRITTÄJYYSKASVATUKSEN STRATEGIA 2010-2015

MAAKUNNALLINEN YRITTÄJYYSKASVATUKSEN STRATEGIA

Sisällysluettelo

Miksi yrittäjyyskasvatuksen strategia?	4
Suomi osana globaalia toimintaympäristöä	8
Yrittäjyyskasvatus osana maakunnan kehittämistä	10
Yrittäjyyskasvatuksen nykytila Satakunnassa	12
Satakunnan yrittäjyyskasvatuksen visio	14
Kehittämisen painopistealueet	16
Strategiset kehittämistavoitteet ja keskeiset keinot kouluasteittain	20
Yrittäjyyskasvatuksen kehittämisen pedagoginen näkemys	22
Strategian toteutumisen seuranta	25

LIITTEET

Strategiset kehittämistavoitteet ja keskeiset keinot kouluasteittain	26
Strategiset kehittämistavoitteet varhaiskasvatuksessa ja alaluokilla	27
Strategiset kehittämistavoitteet yläluokilla	28
Strategiset kehittämistavoitteet lukioissa	30
Strategiset kehittämistavoitteet ammatillisessa koulutuksessa	32
Strategiset kehittämistavoitteet korkea-asteella	26

*"Yrittäjyyskasvatuksen tavoitteena
on kehittää oppilaassa sellaisia tietoja, taitoja ja
asenteita, jotka ovat hyödyksi työelämässä, riippumatta
siitä, työskenteleekö ihminen omistajayrittäjänä
tai toisen palveluksessa."*

- Koiranen & Peltonen -

MIKSI YRITTÄJYYSKASVATUKSEN STRATEGIA?

Opetusministeriö julkisti vuonna 2009 yrittäjyyskasvatuksen työryhmän valmistelemat ja ministeriön vahvistamat valtakunnalliset linjaukset yrittäjyyskasvatuksen keskeisistä tavoitteista vuoteen 2015.

Linjaukset herättivät kysymyksen: Miten valtakunnalliset tavoitteet toteutuvat tällä hetkellä Satakunnassa? Yrittäjyyskasvatuksen strategian avulla haluttiin saada vastauksia siihen, mitä Satakunnassa tulisi jokaisessa kunnassa tehdä, jotta saavuttaisimme tavoitteet.

Halusimme saada myös vastauksia siihen, millainen kasvatustyö luo tulevaisuuden osaajia nykyisiin työpaikkoihin ja toisaalta uusia yrittäjiä omaan maakuntaamme. Miten pitkäjänteinen yrittäjyyskasvatus synnyttää uusia innovaatioita, työpaikkoja ja yrityksiä Satakuntaan?

Yrittäjyyskasvatuksella on Satakunnassa pitkät perinteet ja erilaisia hyviä käytänteitä on kehittynyt vuosien varrella. Tarvitsemme yksittäisten oppilaitosten hyvien käytänteiden lisäksi maakunnallista vaikuttavuutta ja yrittäjyysaktiivisuuden nousua.

OKM 2015 Opetus- ja kulttuuriministeriön kansallinen linjaus yrittäjyyskasvatuksesta "Yhteiskunta, työt ja työelämä muuttuvat koko ajan"

- Työssä vaadittava ammattitaito ja osaaminen edellyttävät tiedollista ja taidollista joustavuutta, luovuutta, ennakoivaa oppimiskykyä sekä kommunikointi- ja viestintätaitoja.
- Tulevaisuuden koulussa toimintakulttuurilta vaaditaan joustavuutta, riskinottoa, luovuutta, innovatiivisuutta sekä yhteistyö- ja suunnittelukykyä.
- Yrittäjämäisessä toimintakulttuurissa on kyse aktivoimisesta, joka koskee kaikkia oppijoita.
- Yrittäjämäinen toimintatapa on vaikuttamista, osallistumista ja demokraattisuuden kasvattamista.

Työssä vaadittava ammattitaito ja osaaminen edellyttävät tiedollista ja taidollista joustavuutta, luovuutta, ennakoivaa oppimiskykyä sekä kommunikointi- ja viestintätaitoja.

OKM 2015 Linjausten tavoitetila

- Yrittäjyyskasvatuksen eri toimijoiden verkostoyhteistyö on vahvistunut kansainvälisellä, valtakunnallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla
 - Yrittäjyyskasvatuksen kehittämiseen liittyvissä toiminnoissa painotetaan alue- ja paikallislähtöisyyttä.
 - Alueellisten resurssikeskusten toiminta on vakiintunut ja valtakunnallisesti kattava.
 - Yrittäjyyskasvatus on nykyistä vahvemmin sisäistetty uudistuviin opetussuunnitelmien perusteisiin. Se on myös nykyistä vahvemmin osa koulujen ja oppilaitosten omia opetussuunnitelmia.
 - Yrittäjyyskasvatus on sisällytetty nykyistä vahvemmin osaksi kuntien koulu- ja elinkeinotoiminnan strategioita ja kehittämissuunnitelmia.
- Ammatillisen perustutkinnon perusteisiin ja näyttötutkinnon perusteisiin sisältyvät yrittäjyysopinnot ovat lisänneet tutkinnon suorittaneiden omaa yrittäjätoimintaa sekä kannustaneet yrittäjämäiseen toimintaan toisen palveluksessa.
- Korkeakoulut ovat sisällyttäneet kokonaisstrategioihinsa yrittäjyyden. Korkeakoulun strategian mukaisesti on laadittu hyväksytty toimintatapa, jossa kannustetaan ja tarjotaan valmiuksia yrittäjän uralle, synnytetään innovaatioita ja luodaan edellytyksiä yritysten kasvulle.
- Yrittäjämäisiin oppimisympäristöihin ja yrittäjyyspedagogiikkaan liittyvää tutkimusta on vahvistettu ja se on aikaisempaa poikkitieteellisempää.
- Opettajien peruskoulutuksessa on kiinteänä osana yrittäjyyskasvatus.
- On luotu malli, joka mahdollistaa opettajien laajamittaisemman osallistumisen yrittäjyyskasvatukseen liittyvään täydennyskoulutukseen ja työelämäjaksoille.
- Opettajien perus- ja täydennyskoulutuksessa on kehitetty verkostoyhteistyötä vahvistavia oppimisympäristöjä esim. virtuaalisia mahdollisuuksia hyödyntäen.

Strategian tavoitteena on herättää jokainen lukija ajattelemaan omaa rooliaan yrittäjyyden edistämiseksi. Strategia on käytännön toimenpidesuunnitelma, jonka avulla yrittäjyyskasvatustyö vahvistuu ja tuottaa entistä parempia tuloksia. Strategiaan on kuvattu yrittäjyyskasvatuksen tavoitteet ja toimenpiteet varhaiskasvatuksesta korkea-asteelle.

Strategian tehtävänä on helpottaa keskustelua oppilaitos- ja kuntatasolla yhteisen tahtotilan viitoittaman suunnan vaatimien toimenpiteiden löytämiseksi. Lisäksi strategia toimii työkaluna päätöksenteossa tehtäessä valintoja opetuksen kehittämisen painopistealueista. Strategia auttaa myös tulosten mittaamisessa kaikilla eri kouluasteilla kohti yhteistä visiota: Jokaisella on oikeus saada yrittäjyyskasvatusta – Satakunnassa.

Tämän strategian valmistelussa olleet henkilöt kokivat, että yrittäjyyskasvatus on perustellusti yksi viidestä tärkeimmästä kehitettävästä teemasta jokaisessa oppilaitoksessa ja sidosryhmässä maakunnassa. Yrittäjyys ja yrittäjyyskasvatus ymmärretään tässä strategiassa laajasti käsitteinä, jotka sisältävät niin omaehtoisen ja sisäisen yritteliäisyyden ryhmässä, oppilaitoksissa ja työpaikoilla kuin ulkoisen yrittäjyyden itsensä työllistämisenä tai kasvuyrittäjyytenä.

Strategia haastaa kaikki yrittäjyyskasvatuksen käytännön toteuttajat, johtajat ja yhteistyökumppanit parantamaan omaa toimintaansa.

Porin Seudun Kehittämiskeskuksen hallinnoima Satakunnan YES -keskus kokosi yrittäjyyskasvatuksen kehittäjät yhteen luomaan tulevaisuuden suuntaa ja painopisteitä yrittäjyyskasvatukseen.

Strategiaprosessin työskentelytavaksi valittiin yhteisöllinen monitasoinen prosessi. Maakunnallisen kokonaiskuvan ja yrittäjyyskasvatusvision työstämisestä vastasi ensisijaisesti kehittämisryhmä, jossa oli edustajia eri kouluasteilta, Satakuntaliitosta, Satakunnan Yrittäjistä, ELY-keskuksesta, sekä seudullisista kehittämiskeskuksista.

Nykytilan analysoinnista ja kouluastekohtaisten tavoitteiden asettamisesta vastasi viisi kouluastekohtaista tiimiä. Nämä tiimit koostuivat nel-

jästäkymmenestä käytännön yrittäjyyskasvatuksen toteuttajasta eli oppilaitosten johdosta, opettajista ja kehittäjistä. Oppilaitoskohtaiset erot yrittäjyyskasvatuksen nykytilasta ovat suuret. Siitä syystä yksi strategiaproessin tuloksista jo sitä laadittaessa on ollut yhteisen käsitteistön ja kielen syntyminen.

Kouluastekohtaiset ryhmät tapasivat valmennuspäivillä, joilla määritettiin konkreettisia kehittämistavoitteita kullekin kouluasteelle. Tavoitteiden asettaminen koskemaan koko Satakuntaa oli luonnollisesti haastavaa, mutta ryhmissä otettiin rohkeasti kantaa. On luonnollista, että strategiset tavoitteet herättävät keskustelua, ja siksi perusteellisen keskustelun synnyttäminen opettajanhuoneissa, vanhempainloissa sekä sivistyslautakuntien ja kunnanvaltuustojen kokouksissa on yksi tämän prosessin tavoitteista.

SUOMI OSANA GLOBAALIA TOIMINTAYMPÄRISTÖÄ

Miten varmistamme, että ymmärrämme mi-
hin suuntaan maailma on muuttumassa, ja
miten otamme sen huomioon mm. opetusta
kehittäessä? Paras tapa menestyä on nähdä
muutos mahdollisuutena ja pyrkiä reagoimaan
siihen. Tämä edellyttää kuitenkin uudenlaista
osaamista. Opetuksen ja oppilaitoksen kehit-
täminen vaatii yhä vankempaa tulevaisuuden
ennakointikykyä, prosessiajattelua ja muutos-
johtamisen osaamista.

Koko maailmaa koskettavat haasteet liittyvät
väestön lisääntymisen, ilmastonmuutoksen ja
uusien energiatarpeiden aiheuttamiin kysy-
myksiin.

Ikääntyvien määrä Suomessa kasvaa nopeasti,
mikä johtaa kasvaviin eläkemenoihin. Korkeat
työvoimakustannukset vaikuttavat yritystem-
me kilpailukykyyn. Hyvinvointiyhteiskunnan
palveluiden tuottamisen kustannukset ovat
kasvattaneet kuntien menoja saattaen kun-
tien talouden tiukoille. Keskeisinä apu-
keinoina näihin haasteisiin nähdään
tuottavuuden lisääminen, uuden
yrittäjyyden kasvattaminen sekä uu-
sien innovaatioiden kaupallistaminen
vientiä varten.

Suomen jokaisella työpaikalla kaikissa työtehtä-
vissä tarvitaan yhä enemmän sisäistä yrittäjyyt-
tä. Samanaikaisesti tarvitaan uusia yritysideoi-
ta, jotka perustuvat korkeaan osaamiseemme.
Kaikki nämä edellyttävät yrittäjämäistä ajatte-
lua ja toimintaa kaikilla yhteiskunnan sekto-
reilla, myös opetuksen ja kasvatuksen alueella.
Suomi tarvitsee myös uusia yrittäjiä sekä jat-
kajia kymmenille tuhansille yrityksille, joiden
omistajat ikääntyvät.

Tulevaisuuden työ ja tarvittava osaaminen

Tulevaisuuden osaamisvaatimuksista on jul-
kaistu monenlaisia ennusteita. Yhtäläisinä
piirteinä kaikissa on kyky oppia sopeutu-
maan ja hyödyntämään
muutosta.

Tulevaisuu-
dessa koros-
tuvat yleissivistys,
itsensä johtamisen tai-
dot ja kyky tasapainoiseen
elämänhallintaan. Taloussanomien
mukaan vuonna 2020 menestyjän
piirteitä ovat mm. kommunikoin-
tikyvyt, esiintymistaito, itsetunte-
mus, yrittäjämäinen työote, laajen-
nettu kielitaito, ulkomainen kokemus,
ATK-osaaminen sekä fyysinen ja henkinen kun-
to. Systemaattisesti toteutet-
tava yrittäjyyskasvatusta tukee
näiden taitojen hallintaa.

Paras tapa menestyä on nähdä muutos mahdollisuutena ja pyrkiä reagoimaan siihen.

Tarvittavassa osaamisessa korostuu mekaanisen tietämisen sijaan dynaaminen soveltaminen.

1) Oppia tietämään

- pohjatieto, oppimaan oppiminen, kyky erikoistua*

2) Oppia tekemään

- kyky soveltaa ja tuotteista opittua*

3) Oppia elämään yhdessä

- yhdessä oppiminen ja eläminen*

4) Oppia olemaan

- vastuullisuus ihmisenä kehittämisessä*

5) Oppia valitsemaan

- näkemyksellisyys, arvo-osaaminen, viisaus*

- Riitta Suurla -

Keväällä 2010 julkaistu Kansallinen Nuorisotutkimus käsitteli monipuolisesti ja syvällisesti nuorten elämää, arvoja, asenteita, kuluttamista, median käyttöä ja nuorisotrendejä. Viimeisimmässä tutkimuksessa selvitettiin myös nuorten tunteita ja tuntemuksia työelämästä. Suurin osa nuorista on elämäänsä tyytyväisiä ja kuvaa nykytilaansa onnelliseksi, mutta myös pahoinvointi nousee esiin joissakin vastauksissa. Kysyttäessä tulevaisuudesta ja työelämästä kaksi päällimmäisintä tuntemusta ovat kuitenkin pelko ja epävarmuus. Nuoria huolestaa eniten se, tulevatko he saamaan säännöllisen työn. Persoonalähtöinen yrittäjyyskasvatus, jonka tavoitteena on omien unelmien ja tavoitteiden pohjalle rakentuvan yksilön oman jutun tukeminen, on yksi tapa vahvistaa muutoksenhallintakykyä.

YRITTÄJYYSKASVATUS OSANA MAAKUNNAN KEHITTÄMISTÄ

Yrittäjyyskasvatus näkyy maakunnan elinkeinoelämän linjauksissa.

Maakuntaohjelma 2011–2015

Yksi maakuntaohjelman kolmesta teemasta on Osaava Satakunta. Sen pyrkimyksenä on synnyttää yrittäjyydestä elämänsenne Satakuntaan. Yrittäjyyskasvatuksen maakunnallisen strategian toteuttaminen on linjattu yhdeksi konkreettiseksi toimenpiteeksi.

Satakunnan teollisuusvisio 2015

”Koulutukseen panostaminen ja fokusointi Satakunnan avaintoimialoille antaa parhaan kilpailuedun Satakunnalle tulevalle visiojaksolla, sillä työvoima- ja osaajapula kohtaavat yrityksiä. Panostetaan koulutussektorilla yhteistyöhön, jossa yritykset voivat nykyistä enemmän vaikuttaa koulutuksen sisältöön ja toisaalta kantaa vastuunsa opiskelijoiden kytkemisestä voimakkaammin alan yrityksiin jo opiskeluaikana.”

Porin seudun elinkeinostrategia 2015

”Yrittäjyyskasvatus vahvistaa asemaansa ja antaa opetuksen ammattilaisille uutta näkökulmaa. Koululaiset ja opiskelijat pääsevät mukaan mielenkiintoisiin projekteihin, joissa kokeilemalla ja tekemällä vahvistetaan uskoa omiin vaikutusmahdollisuuksiin ja opitaan aktiivinen tapa toimia työelämässä.”

Rauman kaupungin elinkeinopoliittinen ohjelma 2010–2012

”Kaupunki toimii aktiivisena osapuolena mukana koulutustoiminnassa, tukemassa oppilaitosten ja yritysten yhteistyötä, kannustamassa oppilaitoksia yrittäjyyskasvatukseen ja tukemassa yrityksiä saamaan ammattitaitoista työvoimaa.”

Pohjois-Satakunnan elinkeinosisio 2015

”Koulutus ja osaamisen kehittäminen ovat merkittävässä asemassa ja palvelevat tehokkaasti alueen elinkeinoelämää.”

Satakunnan Yrittäjien strategia 2011–2015

Satakunnan Yrittäjien tavoitteena on saada yrittäjyyskasvatus vahvemmin oppilaitosten koulutusohjelmiin. Yrittäjien painopistealueina ovat oppilaitosyhteistyön kehittäminen sekä yrittäjyyskasvatuksen toimintaedellytysten varmistaminen ja tukeminen. Yrittäjät osallistuvat YES-toiminnan kehittämiseen Satakunnan alueella.

Pyrkimyksenä on synnyttää yrittäjyydestä elämänasenne Satakuntaan.

Mitä yrittäjyyskasvatuksella voidaan saavuttaa?

Onnistunut yrittäjyyskasvatustyö vaikuttaa laajalti. Systemaattisen yrittäjyyskasvatuksen tuloksista hyötyvät kunnat, maakunta ja yritykset.

Julkisen sektorin palveluiden turvaaminen edellyttää jatkossakin kotimaan ja viennin kautta syntyviä yhteisö- ja muita verotuloja. Yritysten määrä lisääntyy ja osaava henkilöstö vaikuttaa positiivisesti alueen yritysten kilpailukykyyn ja sitä kautta yritysten kasvamiseen.

Kuntien palvelurakenteiden ja toimivien markkinoiden kehittyessä uudet yritykset voivat joustavasti vastata tarpeisiin. Eläköityvien yrittäjien tilalle saadaan kasvavassa määrin uusia yrittäjiä. Jokainen yritys, myös pienet itsensä työllistäjät ovat yhteiskunnalle tuottavia ja mahdollistavat osaltaan palveluiden rahoittamista.

Yrittäjyysosaamisen lisääntyminen parantaa organisaatioiden kykyä kehittää ja tuotteistaa yrityksen tai organisaatioiden toimintaa.

YRITTÄJYYSKASVATUKSEN NYKYTILA SATAKUNNASSA

Vahvuuksia

- Yrittäjyyskasvatus nähdään tärkeänä koko maakunnan kehittämisen kannalta
- Yrittäjyyskasvatuksen tavoitteena on saavuttaa tiedot ja taidot, joita tarvitaan koko elämän ajan niin työntekijänä kuin yrittäjänä
- Satakunnassa on yhä useampia asian sisäistäneitä, osaavia ja innokkaita opettajia
- Yrittäjyyskasvatustyötä tehdään omalla persoonalla, mikä mahdollistaa jokaisen opettajan, kasvattajan ja kehittäjän aktiivisen toiminnan
- Aktiiviset kunnat ja yksittäiset koulut sekä oppilaitokset toimivat tällä hetkellä esimerkeinä
- Satakunnasta löytyy hyviä vakiintuneita toimintamalleja, esim. Yrittäjyysluokat Porin Lyseossa ja Rauman Lyseossa sekä SAMKin yrityskiihdyttämö

Heikkouksia

- Laajempaa arvokeskustelua yrittäjyyskasvatuksesta ei ole vielä käyty
- Satakunnassa on vielä kouluja, joissa yrittäjyyskasvatuksen toteutus on vähäistä
- Opettajien koulutus yrittäjyyskasvatuksessa on liian vähäistä
- Yhteistyö yli kunta- ja koulurajojen on vähäistä
- Yrittäjyys ei ole ”koko koulun juttu”
- Pulmakohdat tunnistetaan, mutta niihin ei puututa

Satakunnan oppilaitosten lukumäärät (syksy 2010):

- Alakoulut 115
- Yläkoulut 32
- Lukiot 23
- Ammatilliset oppilaitokset 4
- Satakunnan ammattikorkeakoulu
- Porin yliopistokeskus (Aalto-yliopisto, Tampereen teknillinen yliopisto, Tampereen yliopisto, Turun yliopisto)
- Turun yliopiston opettajainkoulutus, Rauman yksikkö

Yrittäjyyskasvatustyötä tehdään omalla persoonalla, mikä mahdollistaa jokaisen opettajan, kasvattajan ja kehittäjän aktiivisen toiminnan.

Käyttämätön potentiaali

- *Oppilaiden innossa ja osaamisessa löytyy hyödyntämätöntä potentiaalia*
- *Oppiaineiden sisällä opetuksen toteutus on suhteellisen vapaasti muotoiltavissa*
- *Yrittäjyyteen liittyviä sisältöjä ja menetelmiä on siten lisättävissä opetukseen kaikilla kouluasteilla, kun teema valitaan tärkeimpien joukkoon*
- *Opettajat tarvitsevat motivoimista olemassa olevan tiedon, taidon ja osaamisen käyttöönottoon yrittäjyyskasvatuksessa*
- *Yrittäjyyden laaja-alaisuuden korostaminen: esimerkiksi hoiva- ja palvelualojen yrittäjyyden esiintuonti havainnollistaa, että yrittäjyys on muutakin kuin tuotteiden ostoa ja myyntiä*
- *Oppilaanohjaajien mukaan ottaminen laajemmin Satakunnan yrittäjyyskasvatuksen kehittämiseen*
- *Yhteistyön lisääminen paikallisten yrittäjien kanssa on suuri mahdollisuus*

SATAKUNNAN YRITTÄJYYSKASVATUKSEN VISIO

Satakunnan yrittäjyyskasvatuksen visio 2015:

- Jokaisella on oikeus olla onnellinen!
- Jokaisella on oikeus omaan juttuunsa!
- Jokaisella on oikeus yrittäjyyskasvatukseen!

Hyvä visio on sellainen, joka koskettaa, innostaa ja saa aikaan muutoksen. Yrittäjyyskasvatuksessa yksi tärkeimmistä asioista on itsensä toteuttaminen. Tunnistaessasi ja hyödyntäessäsi omaa osaamistasi eli henkilökohtaista potentiaalisi, koet itsesi onnelliseksi.

Yrittäjyyskasvatuksen visio haastaa jokaisen satakuntalaisen ajattelemaan omaa onnellisuuttaan ja itsensä toteuttamista. Visio ei määritä haluaako joku yrittäjäksi tai työntekijäksi. Tulevaisuudessa jokaisen työorganisaation kilpailukyvyyn edellytys on yksilöiden osaamis-potentiaalin täydellinen käyttäminen. Yksilön näkökulmasta tämä tarkoittaa, että jokaisella on oikeus omaan juttuunsa!

Se, että jokaisella on oikeus yrittäjyyskasvatukseen, liittyy jokaisen oppilaitoksen velvollisuu-teen tarjota yrittäjyyskasvatusta sekä jokaisen opettajan ja opetuksen kehittäjän velvollisuu-teen kehittää omaa yrittäjyyskasvatuksen osaa-mistaan. Yrittäjyyskasvatus on kirjattu ope-tussuunnitelmien perusteisiin, joten se ei ole yksittäisen opettajan valittavissa oleva tehtävä. Yrittäjyyskasvatuksen strategian toteuttami-seen sitoutuneet oppilaitokset haluavat yh-dessä kannustaa kaikkia kasvattajia toimimaan aktiivisesti tämän vision saavuttamiseksi.

Teemavuosien tarkoitus on suunnata yhteistä tekemistä ja luoda pohja erilaisten teemojen mielekkäälle tarkastelulle. Satakunnan yrittä-jyyskasvatuksen strategian ensimmäisenä ta-voitteena on synnyttää koko maakuntaan in-nostus ja tarvittava osaaminen systemaattisen kehittämisen käynnistämiseksi. Teemavuodet näkyvät esimerkiksi lisääntyvinä täydennyskou-lutuksina ja maakunnallisen yrittäjyyskasvatus-verkoston kohtaamisina.

Teemat koulujen lukuvuosien mukaan

2010 - 2011	Innostus ja osaaminen
2011 - 2012	Tahto kokeilla
2012 - 2013	Yhteisöstä voimaa
2013 - 2014	Yrittäjyysasenne
2014 - 2015	Oma juttu on kaikkien juttu

Yrittäjyyskasvatuksen visio haastaa jokaisen satakuntalaisen ajattelemaan omaa onnellisuuttaan ja itsensä toteuttamista.

KEHITTÄMISEN PAINOPISTEALUEET

Eri kouluasteita koskevien konkreettisten kehittämistavoitteiden lisäksi strategiassa on linjattu seuraavat neljä strategista koko maakuntaa koskevaa painopistettä:

1. Yrittäjyyskasvatuksen kehittämistyön maakunnallinen koordinointi ja strategian toteutuksen varmistaminen

Viimeisten vuosien ajan Porin Seudun Kehittämiskeskuksessa toimiva Satakunnan YES-keskus on vastannut yrittäjyyskasvatuksen maakunnallisesta kehittämistyöstä. Seuraavien vuosien kehittämistyön suuntaviivoina toimii maakunnallinen yrittäjyyskasvatusstrategia.

Maakunnallisen strategian keskeiset tehtävät ovat:

- Varmistaa maakunnallisen resurssikeskuksen (YES-keskuksen) jatkuva toiminta ja resurssit
- Pysyvän maakunnallisen kehittämistiimin organisoiminen
- Yrittäjyyskasvatusta toteuttavan oppilaitosverkoston yhteisten toimien koordinointi
- Maakunnallisen kehittämistyön johtaminen
- Maakunnallisten kohtaamisten järjestäminen vision saavuttamiseksi ja teemavuosien sisällön jalkauttamiseksi
- Strategian toteuttamisen kannalta keskeisten onnistumisten ympärille rakentuvan jatkuvan viestinnän toteuttaminen

- Kuntien elinkeino- ja sivistystoimen johdon tukeminen strategian jalkauttamisessa
- Maakunnallisten kouluastekohtaisten kehittämistiimien toiminnan koordinointi
- Muiden strategian mukaisten maakunnallisten toimenpiteiden organisointi

Vastuu:

Resurssikeskus, kunnat, kehittämissyhtiöt, maakuntaliitto, koulutuksenjärjestäjät ja aluekehitystehtävän omaavat korkeakoulut

Osaava opettaja, joka näkee yrittäjyyskasvatuksen yhteiskunnallisen merkityksen ja saa johdolta ja kollegoilta vahvan tuen, pystyy vahvistamaan yrittäjäpersoonien yrittäjyystaitojen kasvamista.

2. Yrittäjyyskasvatuksen kehittäjäoppilaitosten paikallisten ja toiminnallisten yhteistyöverkostojen vahvistaminen

Maakunnallisen kehittämistyön rinnalla on vahvistettava paikallista oppilaitosten välisiä sekä oppilaitosten ja kuntien muiden hallintokuntien välistä yhteyttä yrittäjyyskasvatuksen näkökulmasta. Oppilaitoksia tuetaan tekemään arjen yrittäjyyskasvatustyötä sekä kehittämistyötä yhdessä muiden kouluasteiden kanssa. Kuntia kannustetaan perustamaan esim. paikallisia yrittäjyyskasvatuksen yhteistyöryhmiä, joihin kootaan eri kouluasteiden, eri hallintokuntien virka- ja luottamusmiesten sekä yrittäjäjärjestöjen ja muiden sidosryhmien edustus. Sivistystoimia tuetaan ottamaan yrittäjyyskasvatuksen kehittämisen johtamisvastuu ja rakentamaan aktiivisesti kuntakohtaisia yrittäjyyskasvatuksen opetussuunnitelmia.

Tavoitteet

- Kymmenen kuntakohtaista yrittäjyyskasvatuksen opetussuunnitelmaa vuoteen 2013 mennessä
- Jokaisessa kunnassa järjestetään kohtaaminen valtuuston kanssa yrittäjyyskasvatuksen teemalla vuoteen 2013 mennessä
- Jokaisella oppilaitoksella on vähintään yksi yhteistyökumppani, jonka kanssa on tavoitteellista toimintaa

Vastuu:

Strategiatyössä mukana olleet aktiiviset oppilaitokset ja kunnat, jotka valitsevat yrittäjyyskasvatuksen erityiseksi kehittämisen painopisteeseen

3. Voimistuvan täydennyskoulutustarpeen organisointi

Yrittäjyyskasvatuksen kehittäminen on vahvasti pedagoginen kysymys. Strategian valmistelussa mukana olleen opetushenkilökunnan mukaan suurin tarve oppilaitoksissa liittyy henkilökunnan yrittäjyyskasvatuksen osaamisen kehittämiseen asenteiden, käsitteiden ja menetelmien alueella. Osaava opettaja, joka näkee yrittäjyyskasvatuksen yhteiskunnallisen merkityksen ja saa johdolta ja kollegoilta vahvan tuen, pystyy vahvistamaan yrittäjäpersoonien yrittäjyystaitojen kasvamista.

Täydennyskoulutuksessa hyödynnetään ensisijaisesti oppilaitos ja kuntakohtaisten VESO-päivien (virkaehtosopimuksen mukaisten koulutusten) olemassa olevia resursseja. Näin yrittäjyyskasvatuksen kehittämistä voidaan tarkastella osana oppilaitosten strategisia valintoja yhteisöllisesti.

Jatkokoulutuksena yksittäisten opettajien ja kehittäjätiimien kurssituksessa hyödynnetään Opetushallituksen tukemia yrittäjyyskasvatuksen, Osaava-ohjelman sekä oppimisympäristöjen kehittämisen lisäresursseja ja maakunnallisten ja valtakunnallisten täydennyskoulutustahojen tarjontaa. Lisäksi hyödynnetään eri kouluasteiden valtakunnalliset yrittäjyyskasvatusverkostot ja niiden osaaminen.

Tavoitteet

- Strategian tavoitteena on, että jokainen satakuntalainen opettaja ymmärtää yrittäjyyskasvatuksen yhteiskunnallisen merkityksen

ja mahdollistaa omalta osaltaan yhteisen vision toteutumisen

- Perusopetuksessa ja lukiossa jokainen opettaja on osallistunut yrittäjyyskasvatuksen täydennyskoulutukseen vuoteen 2015 mennessä

Vastuu

Oppilaitosten johto ja sivistystoimi

4. Yritysyhteistyön porrasmallin rakentaminen

Oppilaitosten ja yritysten yhteistyön vahvistamiseksi ja lisäämiseksi luodaan tuotteistettu yritys yhteistyön porrasmalli. Mallin tavoitteena on helpottaa oppilaitoksia tunnistamaan millaista yritys yhteistyötä oppilaitos haluaa kehittää. Yritysten näkökulmasta tavoitteena on tuotteistaa erilaiset oppilaitos yhteistyön muodot mukaan lähtemisen helpottamiseksi. Mallin avulla oppilaitosten ja yritysten tarpeet ja toiveet on helpompi kohdentaa. Porrasmalli sisältää myös kattavan yritysrekisterin sekä yhteys henkilöiden listan.

Porrasmallin pohjana ovat seuraavat tunnistetut koulu-yritys yhteistyön muodot

Taso 1

- Oppilaiden yritys vierailut
- Koulujen ja yritysten yhteiset tapahtumat
- Yrittäjätarinat oppilaitoksissa
- Ope-yrittäjä - treffit

Taso 2

- Taksvärkkipäivät ja työharjoittelut / työssäoppimisjaksot
- Opiskelijoiden ja yritysten projekti yhteistyökumppanuudet
- OpeTET ryhmävierailuna

Taso 3

- Opiskelijoiden ja yritysten yhteisprojektit ja -tuotannot
- Luokan tai koulun kummiyritystoiminta
- OpeTET henkilökohtaisena työelämään tutustumisena

Vastuu

Oppilaitokset, Yrittäjäjärjestö, resurssikeskus (YES-keskus), kehittämiskeskukset, Taloudellinen tiedotustoimisto TAT

STRATEGISET KEHITTÄMISTAVOITTEET JA KESKEISET KEINOT KOULUASTEITTAIN

Oheiseen kuvaan on tiivistetty maakunnallisessa strategiassa linjatut kouluastekohtaiset tavoitteet. Tavoitteiden tarkemmat kuvaukset löytyvät sivuilta 19-26.

VARHAISKASVATUS ALALUOKAT

1. Vahvistetaan oppilaiden itsetuntoa yrittäjyyskasvatuksen keinoin
2. Hyödynnetään parhaat mallit
3. Rakennetaan omat toimintamallit

YLÄLUOKAT

1. Rakennetaan koulukohtaiset yrittäjyyden OPSit jokaisessa
2. Järjestetään, että kaikille halukkaille on tarjolla yrittäjyyden
3. Osallistutaan maakunnallisen strategian toteuttamiseen res

LUKIO

1. Valitaan yrittäjyys osaksi arkea toteuttama
2. Järjestetään, että kaikille halukkaille on tar
3. Otetaan yrittäjyys Satakunnan lukioverkos
4. Luodaan lukioiden yrittäjyyskasvatuksen t

2. ASTE AMMATILLINEN

1. Yrittäjyyskasvatus osaksi
2. Uudistetaan opetus- ja op
3. Toteutetaan yrittäjyyskasv

KORKEA- KOULUT

1. Kehitetä
2. Rakenn
3. Nosteta
4. Kehitetä

Yrittäjyyskasvatustyön tavoitteena on antaa maakuntamme lapsille ja nuorille taitoja ja tietoja joita he elämässään tarvitsevat.

ään yrittäjyyskasvatuksen johtamisosaamista
etaan yritys yhteistyömallit
an opiskelijayrittäjyyden arvostusta
ään koulutus alakohtaisia yrittäjyysopintojen OPSeja

normaalia ammatillista koulutusta
pimismenetelmät
vatusta osana aluekehittämistä

alla OPS käytännössä
rjolla yrittäjyyden opintoja
ston kehittämisteemaksi
yökalupakki

koulussa
opintoja
surssivalinnoilla

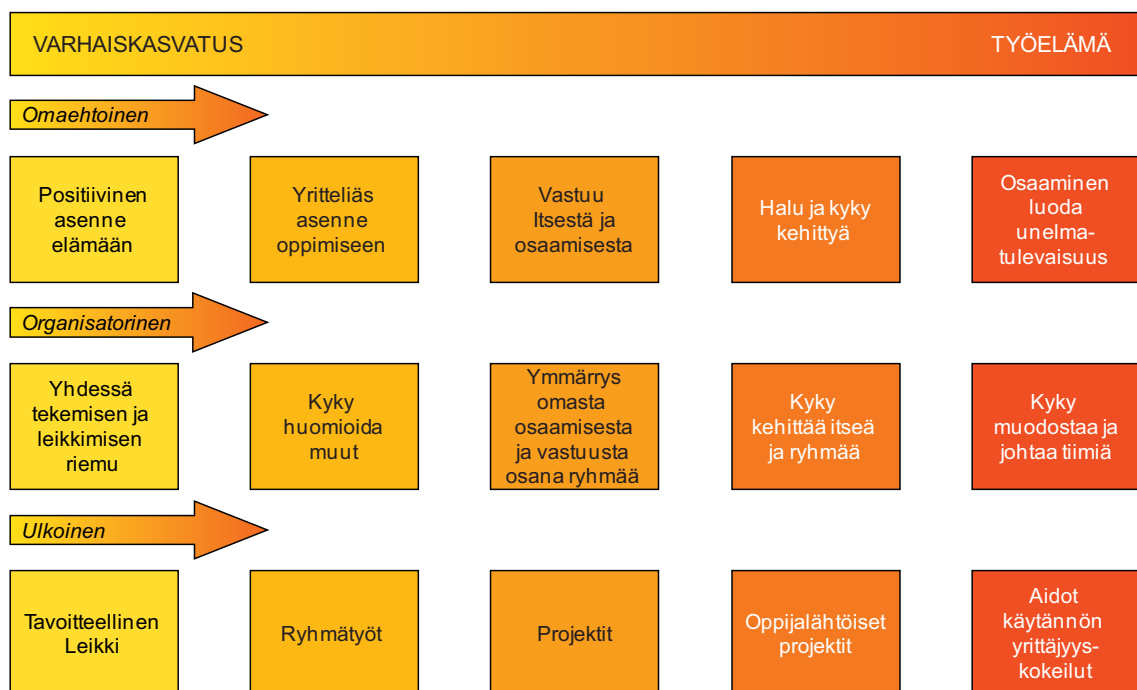
YHTEISEN PÄÄMÄÄRÄN KIRKASTAMINEN OMASSA OPPILAITOKSESSA
VERKOSTOYHTEISTYÖN KEHITTÄMINEN ERI KOULUASTEIDEN JA YRITYSTEN KANSSA
OPETTAJIEN TÄYDENNYSKOULUTUKSEN LISÄÄMINEN YRITTÄJYYSKASVATUKSESSA
YRITTÄJYYSKASVATUKSEN STRATEGIAN TOTEUTTAMISEN ARVIOINTI JA TULOSTEN MITTAAMINEN

YRITTÄJYYSKASVATUKSEN KEHITTÄMISEN PEDAGOGINEN NÄKEMYS

Yhteisen maakunnallisen vision ja kouluaste-kohtaisten tavoitteiden lisäksi tuloksellinen yrittäjyyskasvatus edellyttää tavoitteita tukevia pedagogisia valintoja. Yhteinen maakunnalli-

nen ymmärrys eheästä yrittäjyystaitojen oppimisen polusta oppijan tasolla mahdollistaa yhtenäisen kasvatustyön, jossa eri kouluasteet tukevat toisiaan.

Yhteinen ymmärrys ehjästä polusta

Villinikkarit Oy

Yleistäen voidaan todeta, että yrittäjämäistä asennetta ja yrittäjyyttä ei opita teoriassa vaan käytännössä tekemällä. Pääpainon yrittäjyyskasvatuksessa tulee olla konkreettisten yhteistyöprojektien, ongelmien, ideoiden, tuotteiden tai liike-ideoiden ympärille rakennetussa kokonaisvaltaisessa oppimisessä. Yrittäjyyden oppimisen suurimmat voimavarat ovat ikäluokasta riippumatta oppijan omat motiivit, aiemmat kokemukset ja oppijan oma harrastusympäris-

tö kaveripiireineen. Tekemällä oppimisen ympäristössä ei ole merkitystä, onko oppiminen rakennettu omien projekti-ideoiden ympärille, vai hyödynnetäänkö oppimisen työkaluna osuuskuntaa, NY-yritystä tai muuta juridista / taloudellista yksikköä. Juridisia rakenteita tärkeämpää on, että käytännön tekeminen vastaa ikäryhmästä riippumatta oppijan henkilökohtaisia taito- ja motivaatiotasoja.

Yleistäen voidaan todeta, että yrittäjämäistä asennetta ja yrittäjyyttä ei opita teoriassa vaan käytännössä tekemällä.

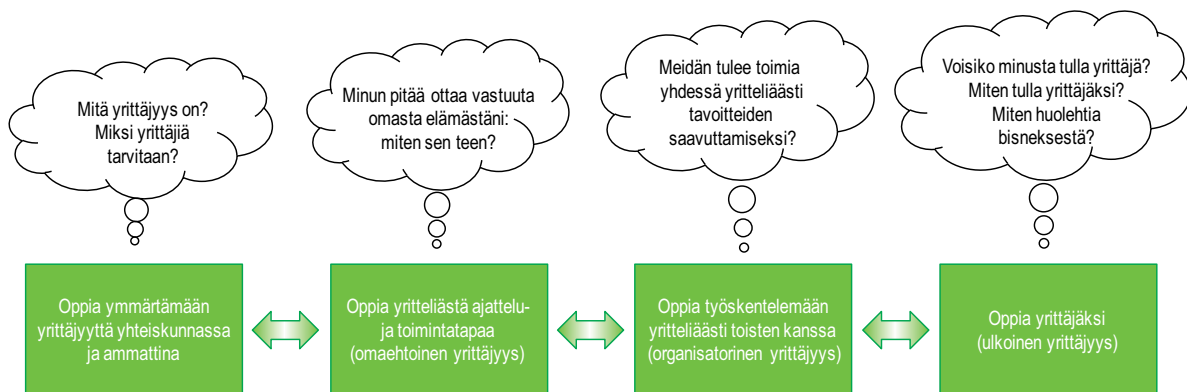
Yrittäjyyden oppimista tukevat muut rakenteet ja teoreettiset sisällöt rakennetaan tukemaan "omien juttujen" ympärille rakentuvaa oppimista. Korkeakouluissa ja laajoissa yrittäjyyden opintokokonaisuuksissa muillakin kouluasteilla tutkimustietoon pohjautuvien yritysmahdollisuuksien tunnistaminen sekä teoreettisen osaamisen merkitys kasvaa.

Tekemällä oppimisen ympäristössä opettajan rooli on ohjaava. Opettamisen sijasta yrittäjäpersoonien kasvattaja toimii siten valmentajana. Yrittäjämäinen oppiminen on nopeampaa yhteisöllisesti. Sosiokonstruktivistisessa oppimisympäristössä valmentaja ei ole pelkästään yksilön valmentaja vaan myös yhteisövalmentaja.

8.1 Yrittäjyyskasvatuksen peruskäsitteet

Seuraava kuva havainnollistaa konkreettisen kysymyksen muodossa, mitä eri yrittäjyyden sisältöjen näkökulmasta (omaehtoinen, organisatorinen ja ulkoinen yrittäjyys) oppimisessa tulisi tavoitella. Opettajan rooli on auttaa oppijaa vastaamaan itselleen näihin kysymyksiin.

Yrittäjyyskasvatuksen tavoitteet

Villinikkarit Oy 2010, mukailen Paasio & Nurmi, 2006

Jokaisen kasvatuksen ja opetuksen organisaation tulisi miettiä, miten Satakunnan yhteisessä strategiassa määritetyt tavoitteet halutaan omalla pedagogialla, koulu-yritys yhteistyöllä ja yrittäjyyden oppimisympäristöillä edistää. Maakunnallisen strategian valmistelussa olemme todenneet, että jo varhaiskasvatuksesta

lähtien voidaan valmentaa kaikkia yrittäjyyden eri muotoja (omaehtoinen, organisatorinen ja ulkoinen yrittäjyys). Ymmärrys yrittäjyyden yhteiskunnallisesta merkityksestä sekä yrittäjyydestä ammattina ovat myös merkittävä osa yrittäjyyskasvatuksen toteuttamista.

8.2. Pedagogiset painopisteet yrittäjyyskasvatuksessa

Kun oppilaitoksessa sisäistetään mitä tavoitteita yrittäjyyskasvatukselle on asetettu, voidaan miettiä, mikä on opetuksen ja oppimisen painopiste. Erilaiset pedagogiset ratkaisut tuottavat erilaisen lopputuloksen. Se, millä tavoin opitaan uutta tietoa yrittäjyydestä, eroaa valtavasti siitä, kuinka opitaan yrittäjyydessä tarvittavia asenteita tai taitoja. Tämä tuokin oman haasteensa opettajantyöhön. Yrittäjyyskasvatuksen todentamisessa tarvitaan perinteisten opetusmenetelmien rinnalla luovia ja toimin-

nallisia menetelmiä, jotka haastavat oppijan kokeilemaan, onnistumaan ja erehtymään.

Seuraava jäsenitys kuvaa hyvin sitä, miten yrittäjyyskasvatuksen eri tavoitteita voi lähestyä opetuksen, oppimisen sekä persoonallisuuden ja älykkyyden rakenteiden painopisteiden kautta.

Yrittäjyyskasvatuksen sisällön, tavoitteiden ja painopisteiden vertailu -malli

Opetuksen sisällön painopiste	Persoonallisuuden ja älykkyyden rakenteiden painopiste ja orientaatio	Yrittäjyyskasvatuksen tavoite	Oppimisen painopiste
Tieto liiketoimintasuunnitelman laatimisesta ja pienyrityksen eri toiminnoista	Kognitiivinen orientaatio	Oppiminen yrittäjyydestä (about entrepreneurship)	Rationaalinen ajattelu ja päättely
Yrityksen perustaminen ja toimiminen omistajaohittajana	Kognitiivinen ja konatiivinen orientaatio	Oppiminen yrittäjyyttä varten (for entrepreneurship)	Tahto ja valmiudet perustaa yritys
Yrittäjämäinen käyttäytyminen	Affektiivinen ja konatiivinen orientaatio	Oppiminen yrittäjämäisesti (through entrepreneurship)	Valmiuksien kehittäminen omaehtoiseen tiedonhankintaan, uuden tiedon ja toiminnan luomiseen
Yrittäjämäisen kehittämisen/kehittymisen tukeminen	Kognitiivinen, konatiivinen ja affektiivinen orientaatio niin yksilötasolla kuin kollektiivisena organisaatiokulttuurin ilmentymänä	Oppiminen yrittäjämäisessä ympäristössä	Valmiudet 1) nauttia vapaudesta ja epävarmuudesta ja niiden suomista mahdollisuuksista 2) valmiuksien kehittyminen mahdollisuuksien havaitsemiseen ja luomiseen

Kyrö & Ripatti 2006

STRATEGIAN TOTEUTUMISEN SEURANTA

1. Strategian toteutumisen seurannasta maakunnallisella tasolla vastaa pysyvä maakunnallinen yrittäjyyskasvatuksen tiimi.

Maakunnallisen seurannan pohjana on teema- vuosi-ajattelu. Yrittäjyyskasvatuksen kehittäjien vuosittaisessa kohtaamisessa seurataan teemavuoden kantavan ajatuksen toteutumista maakuntayhteisössä ja konkretisoidaan seuraavan vuoden teemavuoden sisältö.

Maakunnallisesti strategian konkreettisen seurannan mittarina on kouluasteittain asetettujen tavoitteiden määrällinen ja laadullinen toteutuminen.

Maakunnallisesti pitkän aikavälin seurannan kohde on yrittäjyyskasvatuksen maakunnallisen strategian toteuttamisen vaikutukset maakunnallisen kilpailukyvyyn kehittämiseen.

2. Kuntatasolla strategia toimii sivistys- ja elinkeinotoimialojen johtamisen välineenä.

Strategian jalkauttamisen lähtökohdaksi on, että kunnat hyväksyvät maakunnallisen strategian paikallisen kehittämisen lähtökohdaksi.

Kunnat asettavat omat kuntakohtaiset tavoitteet, joiden toteuttamisesta ja seuramisesta vastaavat kunnanvaltuustot tai niiden erikseen asettamat ja resursoimat yrittäjyyskasvatuksen vastaavat tahot.

Kuntatasolla strategian pitkän aikavälin tavoitteena on varmistaa riittävä yritys- pohja ja osaaminen paikkakunnalla yritysten työpaikkojen turvaamiseksi.

3. Oppilaitostasolla strategia ohjaa yrittäjyyskasvatuksen kehittämisen ja opetuksen resursointia.

Yksittäisen oppilaitoksen tärkein seurannan kohde on oppilaiden yrittäjyysasenteiden, yrittäjyys- ja työelämätaitojen ja -tietojen kehittyminen. Toinen mitattava asia on opettajien yrittäjyysasenteiden ja osaamisen kehittyminen.

Konkreettiset mittarit tulee sitoa oppilaitoksen omien yrittäjyyskasvatukselle asetettujen tavoitteiden seuraamiseen.

STRATEGISET KEHITTÄMISTAVOITTEET JA KESKEISET KEINOT KOULUASTEITTAIN

Opetussuunnitelman perusteet, perusaste 1–9 lk

(Opetus- ja kulttuuriministeriö)

OSALLISTUVA KANSALAIKUUS JA YRITTÄJYYS

Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys -aihekokonaisuuden päämääränä on auttaa oppilasta hahmottamaan yhteiskuntaa eri toimijoiden näkökulmista ja kehittää osallistumisessa tarvittavia valmiuksia sekä luoda pohjaa yrittäjämäisille toimintatavoille. Koulun oppimiskulttuurin ja toimintatapojen tulee tukea oppilaan kehittymistä oma-toimiseksi, aloitteelliseksi, päämäärätietoiseksi, yhteistyökykyiseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi sekä tukea oppilasta muodostamaan realistinen kuva omista vaikutusmahdollisuuksistaan.

KESKEISIMMÄT TAVOITTEET

Oppilas oppii

- muodostamaan oman kriittisen mielipiteen erilaista asiantuntijuutta hyödyntäen
- kohtaamaan ja käsittelemään muutoksia, epävarmuutta ja ristiriitoja sekä toimimaan yritteliäästi ja aloitteellisesti
- toimimaan innovatiivisesti ja pitkäjänteisesti päämäärän saavuttamiseksi sekä arvioimaan omaa toimintaansa ja sen vaikutuksia
- tuntemaan työelämää ja yritystoimintaa sekä ymmärtämään näiden merkityksen yksilölle ja yhteiskunnalle.

KESKEISET SISÄLLÖT

- verkostoituminen oman ja yhteisen hyvinvoinnin edistämiseksi
- osallistuminen ja vaikuttaminen omassa koulussa ja elinympäristössä sekä oman toiminnan vaikuttavuuden arviointi
- yrittäjyys ja sen merkitys yhteiskunnalle, perustietoja yrittäjyydestä ammattina sekä työelämään tutustuminen.

SATAKUNNAN STRATEGISET KEHITTÄMISTAVOITTEET VARHAISKASVATUKSESSA JA ALALUOKILLA 2010–2015

1. Oppilaitos- ja kuntakohtaisen yhteisen päämäärän kirkastaminen

- Tunnistetaan ja tunnustetaan yrittäjyyskasvatuksen yhteiskunnallinen merkitys oppilaitostasolla ja varhaiskasvatuksessa
- Valitaan yrittäjyyskasvatus todelliseksi kehittämisen painopisteeksi (yksi viidestä tärkeimmästä)
- Johdetaan (vastuu, osaaminen ja resurssit) yrittäjyyskasvatuksen kehittämistä oppilaitos- ja kuntakohtaisesti

2. Verkostoyhteistyön kehittäminen

- Etsitään aktiivisesti kumppaneita muista oppilaitoksista ja yrityksistä
- Käytetään ja sovelletaan rohkeasti olemassa olevia hyviä käytänteitä
- Rakennetaan tulevaisuutta pitkäjänteisesti innostuneiden kumppaneiden kanssa

3. Lisätään innostavaa täydennyskoulutusta koko henkilökunnalle – teemalla Opettajasta ohjaajaksi – esimerkeistä teoriaan

- Järjestetään pakollinen kuntakohtainen Yrittäjyys-VESO lukuvuonna 2010–2011 (viimeistään 2011–2012)
- Järjestetään vapaaehtoinen jatkopäivä seudullisesti lukuvuonna 2011–2012

4. Hyödynnetään ja rakennetaan seuraavat konkreettiset mallit

Opettajille

- Hyödynnetään koulun toimintakulttuurin kehittämisen malli (ns. Karvian malli)
- Hyödynnetään opettajien täydennyskoulutukseen menetelmäpaja-malli (ns. YES-malli)
- Hyödynnetään innostusta ja ymmärrystä lisäävä VESO-malli (ns. Villinikkarit malli)
- Rakennetaan maakunnallinen OpeHelp-malli eli yhteistyöopettajaverkosto, johon voi ottaa yhteyttä (uusi malli)

Opetukseen

- Synnytetään koulukohtaiset omat mallit
- Rakennetaan alaluokkien yhteistyönä aineopetuksen yrittäjyyspalat myös alaluokille (ns. Valkeakosken malli)
- Hyödynnetään NY-ohjelmat Minä+sinä+me, Mitä kaupungissa tapahtuu ja 6H-leiri (ns. Nuori Yrittäjyys -mallit)

5. Panostetaan oppilaiden itsetunnon vahvistamiseen vieläkin enemmän

- Tunnistetaan itsetunnon merkitys yrittäjyyskasvatuksen perustana
- Etsitään ja kehitetään uusia työkaluja itsensä tuntemisen avuksi
- Autetaan oppilaita löytämään omia juttujaan

SATAKUNNAN STRATEGISET KEHITTÄMISTAVOITTEET YLÄLUOKILLA 2010–2015

1. Jokaisessa koulussa kirjataan koulu-kohtainen yrittäjyyden opetussuunnitelma

- Koulukohtainen OPS konkretisoi Satakunnan yrittäjyyskasvatusstrategian pohjalta yleiset OPS:n velvoitteet
- Koulukohtaisen Yrittäjyys-OPSin rakentaminen toimii keskustelun herättäjänä ja strategiatyön jalkauttamisen työkaluna
- Oman koulun Yrittäjyys-OPS luo pohjan tekemiselle arjessa

2. Kaikille halukkaille oppilaille on tarjolla yrittäjyysopintoja

- Aihekokonaisuuden tavoitteiden ja läpäisyperiaatteen lisäksi yrittäjyysopintoja tarjotaan valinnaisina tunteina tai yrittäjyysluokkina
- Yrittäjyysopintoja on tarjolla kaikissa oppilaitoksissa ja niitä toteutetaan, mikäli oppilaat valitsevat opintoja riittävästi
- Opinnot toteutetaan omassa koulussa, yhteistyössä muiden koulujen kanssa tai tarvittaessa hankitaan ulkopuolista osaamista
- Hyödynnetään aineopinnoissa Aineopintojen yrittäjyyspalat -manuaalia (ns. Valkeakosken malli)
- Hyödynnetään Vuosi Yrittäjänä -ohjelmaa
- Sovelletaan yrittäjyysluokkien toiminnassa ns. Porin Lyseon mallia

3. Opettajien tietoisuutta ja myönteisyyttä yrittäjyyskasvatuksesta lisätään täydennyskoulutusten avulla

- Järjestetään jokaisessa oppilaitoksessa käytännönläheinen täydennyskoulutus lukuvuoden 2010–2011 aikana (pakollinen)
- Järjestetään halukkaille jatkokoulutus lukuvuoden 2010–2011 aikana (vapaaehtoinen)

4. Vahvistetaan maakunnallista kehittämistä tukevilla valinnoilla resursseja

- Käydään jokaisessa oppilaitoksessa ja kunnassa keskustelu kehittämisresurssien lisäämisestä
- Strategisena tavoitteena on, että jokainen oppilaitos panostaa 2 vuosiviikkotuntia yrittäjyyskasvatukseen
- Resurssit käytetään opetukseen, yhteiseen pottiin lähikoulujen kesken, koordinointiin tai kehittämiseen

5. Lisätään aitoa verkostoitumista

- Hyödynnetään OpeTET nykyistä paremmin ja järjestetään tutustumiskäyntejä yrityksiin (ns. TATin malli)
- Järjestetään opettajien tutustumiskäyntejä myös jatkokoulutuspaikkojen toimintaan
- Kasvatetaan yläkoulun yrittäjyyskasvatuksen kehittäjien verkoston toimintaa
- Luodaan kumppanuussuhteita yritysten kanssa

Opetussuunnitelman perusteet, lukio

(Opetus- ja kulttuuriministeriö)

AKTIIVINEN KANSALAISSUUS JA YRITTÄJYYS

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys -aihekokonaisuuden tavoitteena on kasvattaa opiskelijoita osallistuviksi, vastuuta kantaviksi ja kriittisiksi kansalaisiksi. Se merkitsee osallistumista ja vaikuttamista yhteiskunnan eri alueilla poliittiseen, taloudelliseen ja sosiaaliseen toimintaan sekä kulttuurielämään. Osallistumisen tasot ovat paikallinen, valtakunnallinen, eurooppalainen sekä globaali.

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa muodostaa oman perustellun mielipiteensä ja keskustella siitä kunnioittaen muiden mielipiteitä
- omaksuu aloitteellisuuden ja yritteliäisyyden toimintatavakseen
- tuntee yrittäjyyden eri muotoja, mahdollisuuksia ja toimintaperiaatteita
- ymmärtää työn merkityksen yksilölle ja yhteiskunnalle

Aihekokonaisuuden toteuttamisen pääpainon tulee olla käytännön harjoittelussa sekä omakohtaisten osallistumis- ja vaikuttamiskokemusten luomisessa. Koulun oman aktiivisen toiminnan lisäksi tällaista opiskeluympäristöä voidaan kehittää yhteistyössä muiden yhteiskunnan elimien, erilaisten järjestöjen ja yritysten kanssa.

SATAKUNNAN STRATEGISET KEHITTÄMISTAVOITTEET LUKIOISSA 2010–2015

1. Yrittäjyys tulee saada osaksi käytäntöä ei vain osaksi OPSia

- Vahvistetaan yleistä tahtotilaa yrittäjyyden kehittämiseksi lukioissa
- Opettajien ja opiskelijoiden ymmärrystä yrittämisestä ja yrittäjyydestä tulee laajentaa
- Opettajia tulee auttaa näkemään yrittäjyyskasvatuksen laajat mahdollisuudet opetuksen kehittämisessä vastaamaan työelämän paikallisia ja seudullisia tarpeita
- Opiskelijoita tulee auttaa näkemään yrittäjyyden mahdollisuudet tasavertaisena uravaihtoehtona
- Yrittäjyyskasvatuksen käytännön kokeiluja tulee lisätä jokaisessa lukiossa

2. Jokaisella opiskelijalla on mahdollisuus opiskella yrittäjyysopintoja omissa lukiossa

- Käytännönläheisiä yrittäjyysopintoja (1 lukio-kurssi) tulee olla tarjolla halukkaille kaikissa lukioissa
- Jokaisella opiskelijalla on mahdollista valita myös yrittäjyyden lisäkursseja, jotka toteutetaan tarvittaessa seudullisten yhteistoteutusten avulla
- Sekä yhden lukiokurssin laajuisia, että laajempia ”kurssikokonaisuuksia” tulee olla tarjolla halukkaille
- Tehdään tarvittavat lukiokohtaiset resurssivaraukset 1-3 kurssin toteuttamiseen

3. Yrittäjyys otetaan yhdeksi osaksi käynnissä olevaa Satakunnan lukioverkoston kehittämistä

- Hyödynnetään lukioverkoston yhteistä tavoitetta maakunnallisen tahtotilan vahvistamisessa
- Hyödynnetään lukioverkostoa lukioiden yrittäjyyskasvatuksen resurssien vahvistamisessa
- Otetaan yrittäjyyslukion sisällöllinen kehittäminen osaksi Satakunnan lukioverkoston tavoitteita

4. Lisätään yrittäjyyskasvatuksen täydennyskoulutusta lukioiden opettajille

- Järjestetään täydennyskoulutusta mm. seuraavista aiheista: yrittäjyysvalmentajan toiminta, projektioppiminen, yritysysteistyö, yrittäjyyskurssien markkinointi, osuuskunta-toiminta

5. Kuvataan lukioiden yrittäjyyskasvatuksen työkalupakki, jonka avulla jokainen lukio voi päästä yhteiseen tahtotilaan

- Hyödynnetään lukioiden valtakunnallisen Y-Love verkoston osaaminen, kokemukset ja vetoapu
- Hyödynnetään Yrittäjyyslukion opetussuunnitelmaa (3-10 kurssia) ns. Jyvässeudun-malli (yhteisöllinen oppiminen + osuuskunta)
- Hyödynnetään Vuosi Yrittäjänä -ohjelmaa (miniyrittöystoiminta)
- Kuvataan ja tuotteistetaan yritysysteistyön eri tasot yksittäisestä yritysvierailuista pitkäaikaiseen opiskelijaryhmän ja yrityksen kumppanuuteen

Ammatillisen koulutuksen yrittäjyyskasvatuksen painopisteet vuoteen 2015

(Opetus- ja kulttuuriministeriö)

- Työpaikkaohjaajien koulutuksen kehittäminen
- Ammatillisten opettajien työelämäyhteyksien ja työssäoppimisen vahvistaminen
- Opinto-ohjauksen kehittäminen yrittäjyyttä ja yritystoimintaa edistäväksi
- Opetussuunnitelmien ja oppimisympäristöjen kehittäminen yrittäjyyttä ja yritystoimintaa tukevaksi
- Työssäoppimisen tukiohjelman hyödyntäminen yrittäjyyden näkökulmasta
- Opiskelijoiden työssäoppimisen kehittäminen yrittäjyyden ja yritystoiminnan kehittämiseksi
- Sosiaalisten yritysten perustamisen mahdollisuuksien luominen
- Edellisiin liittyvän aineiston ja materiaalin tuottaminen

SATAKUNNAN STRATEGISET KEHITTÄMISTAVOITTEET 2. ASTEEN AMMATILLISESSA KOULUTUKSESSA 2010–2015

1. Yrittäjyyskasvatus nostetaan osaksi normaalia ammatillista koulutusta

- Opetushenkilöstön koulutus ja osaamisen kehittäminen, jotka mahdollistavat yrittäjyyskasvatuksen pedagogisen kehittämisen
- Pedagogiset kokeilut ja tiedon levittäminen kiinteäksi osaksi opettajien tehtäviä
- Koulutuksen painopiste muutetaan ammatilaisten kouluttamisesta yrittäviksi ammattilaisiksi
- Organisoidaan systemaattinen täydennyskoulutus kehittäjäopettajille ja riviopettajille
- Verkostoidutaan aktiivisesti valtakunnallisesti

2. Opetus- ja oppimismenetelmien uudistaminen

- Uudistetaan menetelmiä vastamaan paremmin niin oppijoiden kuin työelämän tarpeita
- Uudistetaan oppimisen arviointi
- Lisätään oppijoiden kykyä itsensä johtamisen, arviointiin ja sitä kautta työllistymismahdollisuuksien parantamiseen
- Luodaan yrittäjyyden oppimisen portaat ja hyödynnetään ammatillisessa koulutuksessa jo testattuja valtakunnallisia malleja
- Panostetaan tekemällä oppimisen ja työssäoppimisen kehittämiseen opiskelijayrityksissä

3. Yrittäjyyskasvatus osana aluekehittämistä

- Mahdollistetaan yrittäjyyskasvatuskoulutuksen valitsemista 30 ov asti
- Toteutetaan maakunnallista yrittäjyyskasvatuksen ehjän polun strategiaa
- Kehitetään yrittäjyyden jatko- ja täydennyskoulutuksen opintoja
- Rakennetaan aktiivisesti yhteistyötä muiden kouluasteiden ja työelämän kanssa

Korkeakoulujen yrittäjyyskasvatuksen painopisteet vuoteen 2015

(Opetus- ja kulttuuriministeriö)

- Korkeakoulupohjaisen yrittäjyyden edistäminen -työryhmämuistion suositusten toimeenpano, joissa painopisteinä ovat yrittäjyysmotivaation tukeminen, korkeakouluinnovaatioiden jalostaminen liiketoiminnaksi ja kasvuyrittäjyyden tukeminen
- Liiketoimintaosaamisen kehittäminen
- Tutkimustulosten hyödyntämisen edistäminen
- Tiedepuisto/teknologiakeskus -tyyppisen yhteistyön ja yrityshautomotoiminnan kehittäminen
- Korkeakoulujen ja työelämän välisten yhteistyömuotojen jatkuva kehittäminen
- Korkeakoulujen täydennyskoulutustarjonnan monipuolistaminen yrittäjille ja muille työelämässä oleville
- Opettajien yrittäjyyspedagogisten valmiuksien kehittäminen (opettajankoulutuslaitokset ja ammatilliset opettajakorkeakoulut)

SATAKUNNAN STRATEGISET KEHITTÄMISTAVOITTEET KORKEA-ASTEELLA 2010–2015

1. Kehitetään yrittäjyyskasvatuksen johtamisosaamista

- Varmistetaan yrittäjyyskasvatuksen kehittämisen resursointi
- Perustetaan oppilaitos/koulutusalaakohtaiset yrittäjyyden kehittämistiimit
- Hyödynnetään aiemmin kehitetty 6 op täydennyskoulutuskokonaisuus henkilökunnan osaamisen kehittämisessä sekä yrittäjyyskasvatuksen kehittämisen johtamisessa

2. Rakennetaan ja kehitetään yritysyritysteistyömalleja

- Jatketaan yhteistyötä ja luodaan uusia suhteita paikallisten yritysten kanssa
- Kehitetään erilaisia projekteja, joissa opiskelijat ovat mukana koko prosessissa
- Luodaan kansainvälistä projektitoimintaa esim. kesäkoulujen avulla
- Tehostetaan innovaatiotoimintaa ja siihen liittyvää tutkimus-, kehitys- ja yritysyritysteistyötä vahvemmin yrittäjyyden edistämiseksi

3. Nostetaan opiskelijayrittäjyyden arvostusta

- Synnytetään korkeakoulukampuksen yrittäjyysbrändi, jonka ytimenä on opiskelijoista itsestään syntyvä toiminta, uudet yritykset ja laajat opiskelijayrittäjien verkostot
- Aktivoidaan toimialojen johtotiimit mukaan yrittäjyyskasvatuksen kehittämiseen

- Pidetään yrittäjyys säännöllisesti esillä henkilöstöpäivissä ja kokouksissa

- Synnytetään yhteistä ymmärrystä ja tahtotilaa, joka korvaa mielikuvat ja luulot

- Järjestetään kevyempiä infotilaisuuksia ja erillisiä koulutustilaisuuksia halukkaille

- Hyödynnetään tilaisuuksissa nykyistä enemmän yrittäjätarinoita, oppilaitoksista valmistuneiden kokemuksia yrittäjyyskasvatuksesta ja yrittämisestä sekä elinkeinoelämän vaikuttajia

- Toistetaan SAMKissa aiemmin tehty yrittäjyyskysely opettajille

- Toteutetaan haastattelututkimus (Miten yrittäjyys näkyy opinnoissa?) koulutusohjelmittain valikoidulle joukolle opiskelijoita

4. Kehitetään koulutusalaakohtaisia yrittäjyyden opetussuunnitelmia

- Opetussuunnitelmaan lisätään vapaavalintaisia kursseja, jotka toteutetaan yhteistyöprojekteina oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa -> Projekteissa on mahdollista kokeilla ja kehittää erilaisia yrittäjyyskasvatuksellisia menetelmiä

- Yrittäjyyden intensiiviopinnot lyhytkurssina kaikille opiskelijoille koulutusalaasta riippumatta

- Yrittäjyyskasvatus osaksi käsityön ja luokanopettajakoulutuksen aineopintoja (15 op kokonaisuus)

- Opettajankoulutuslaitoksen Turun yksikön yrittäjyyskasvatuksen sivuainekokonaisuuden 25 op toteuttaminen myös Rauman yksikössä → Mahdollisuus osallistua koulutukseen monimuotokoulutuksena
- Kehitetään edelleen opiskelija-aikaisen yrittäjyyden malleja korkeakoulutuksessa ja Kiihdyttämön toiminnassa

5. Yrittäjämäisen opettajuuden kehittäminen ja täydennyskoulutuksen lisääminen

- Täydennyskoulutuksen laadun ja määrän lisääminen
- Yrittäjämäisen oppimisen ja opettajuuden vahvistaminen
- Yrittäjyyskasvatuksen vahvistaminen käytävissä opetusmenetelmissä

SATAKUNNAN MAAKUNNALLINEN
YRITTÄJYYSKASVATUKSEN
STRATEGIA 2010-2015

